

NAUČNO-NASTAVNOM VEĆU STOMATOLOŠKOG FAKULTETA UNIVERZITETA U BEOGRADU

Odlukom Nastavno-naučnog veća Stomatološkog fakulteta u Univerzitetu u Beogradu donetoj na III redovnoj sednici u školskoj 2016/2017. godini, održanoj 28.02.2017. godine, imenovana je komisija za ocenu završene doktorske disertacije dr Nine Dimitrijević pod nazivom „Analiza oralnog statusa mladih heroinskih zavisnika i njegov uticaj na kvalitet života” u sastavu:

1. doc. dr Tamara Perić, Stomatološki fakultet Univerziteta u Beogradu
2. prof. dr Svetlana Jovanović, Stomatološki fakultet Univerziteta u Beogradu
3. prof. dr Aleksandar Damjanović, Medicinski fakultet Univerziteta u Beogradu
4. doc. dr Igor Pantić, Medicinski fakultet Univerziteta u Beogradu; affiliate professor, University of Haifa
5. doc. dr Dragan Ivanović, Medicinski fakultet Univerziteta u Foči

Vrednujući rad kandidata na doktorskim studijama i na osnovu razmatranja priloženog rukopisa, podnosimo sledeći:

IZVEŠTAJ

Dr Nina Dimitrijević rođena je 18.06.1983. godine u Beogradu. Stomatološki fakultet Univerziteta u Beogradu upisala je 2002. godine, a diplomirala je 2007. godine sa prosečnom ocenom 8,07. Nakon obavljenog pripravničkog staža u Domu zdravlja „Zemun”, 2009. godine je položila stručni ispit za doktore stomatologije.

Specijalističke akademske studije iz oblasti Endodoncija na Stomatološkom fakultetu Univerziteta u Beogradu upisala je školske 2008/2009. godine. Tokom akademskih specijalističkih studija bila je angažovana u realizaciji praktične nastave na Klinici za bolesti zuba. Položila je sve ispite predviđene planom i programom akademskih

specijalističkih studija sa prosečnom ocenom 9,23, a nakon toga odbranila završni akademski specijalistički rad pod nazivom „Efekat čišćenja kanala korena zuba od razmaznog sloja ispiranjem rastvorima NaOCI različitih pH vrednosti”.

Doktorske studije je upisala školske 2009/2010. godine na Stomatološkom fakultetu Univerziteta u Beogradu iz oblasti Dečja i preventivna stomatologija. Tokom doktorskih studija bila je angažovana na realizaciji praktične nastave na Klinici za dečju i preventivnu stomatologiju. Položila je sve ispite predviđene planom i programom doktorskih studija sa prosečnom ocenom 9,17.

Tokom osnovnih, akademskih specijalističkih i doktorskih studija aktivan je učesnik brojnih skupova nacionalnog i međunarodnog značaja na kojima je prezentovala 17 naučnih radova. Autor je poglavlja u udžbeniku „Dimitrijević I. (ur). Bolesti zavisnosti, razvoj aktivnosti na prevenciji, lečenju, edukaciji i istraživanju u zemljama Balkana. Medicinski fakultet Univerziteta u Beogradu”. Saradnik je na projektu „Practice-based research (PBRN) in three south-eastern european countries”- multicentrična studija o kliničkim kvalitetima „bulk-fill” kompozita (Stomatološki fakultet Univerziteta u Beogradu, 2014.)

Od 2012. godine zaposlena je u Domu zdravlja „Zemun” gde je više puta bila organizator programa kontinuirane medicinske edukacije.

Doktorska disertacija dr Nine Dimitrijević „Analiza oralnog statusa mladih heroinskih zavisnika i njegov uticaj na kvalitet života” izložena je na 128 strana teksta raspoređenih u 8 poglavlja: Uvod, Pregled literature, Ciljevi istraživanja, Metodologija istraživanja, Rezultati, Diskusija, Zaključci istraživanja i Literatura. Tekst je dokumentovan sa 15 slika, 27 tabela i 30 grafikona.

U *Uvodu* i *Pregledu literature* obrazlaže se naučna opravdanost istraživanja. Zloupotreba psihoaktivnih supstanci je globalni problem koji uglavnom zahvata mlađu populaciju. To vodi ka socijalnim problemima, nasilju, problemima sa zakonom i ozbiljnim zdravstvenim problemima. Nakon osvrta na epidemiologiju i karakteristike bolesti zavisnosti, ukazano je na značaj oralnog zdravlja kod zavisnika od psihoaktivnih supstanci. Poznato je da droga i alkohol direktno utiču na zdravlje usta i zuba, ali tek je

u poslednjoj deceniji dat prikladan značaj toj temi. Oralno zdravlje kod zavisnika je slabo istraženo zbog otežanog posmatranja ovih pacijenata zbog njihovog ponašanja, načina života i nesaradnje. Dosadašnja istraživanja ukazuju da je uzrok lošeg stanja usta u korelaciji sa korišćenjem psihoaktivnih supstanci.

Iz pregleda dostupne literature proistekli su *Ciljevi istraživanja*. Osnovni cilj je bio da se sagleda oralno zdravlje mladih heroinskih zavisnika i kako ono utiče na kvalitet života samog zavisnika. Cilj je preciznije definisan kroz podciljeve istraživanja: utvrditi vrstu i učestalost oralnih promena kod mladih heroinskih zavisnika, definisati najčešće faktore rizika za nastanak oralnih oboljenja kod mladih heroinskih zavisnika, utvrditi uticaj upotrebe heroina na strukturne karakteristike površine mekih i čvrstih tkiva oralne sredine, utvrditi uticaj oralnog statusa na kvalitet života mladih narkomana, predložiti dijagnostičke, preventivne i terapijske mere za bolesti usne duplje kod heroinskih zavisnika, u cilju poboljšanja kvaliteta života.

Metodologija istraživanja je dobro dokumentovana i detaljno opisana. Eksperimentalnu grupu činilo je 50 pacijenata zavisnika od opioda, uzrasta do 30 godina, koji su bili na lečenju u Specijalnoj bolnici za bolesti zavisnosti u Beogradu. Kontrolnu grupu činilo je 50 učesnika koji su došli na kontrolni pregled u Dom zdravlja „Zemun”. Obavljen je ciljani sistematski stomatološki pregled prema metodologiji Svetske zdravstvene organizacije za epidemiološka istraživanja u stomatologiji, na osnovu koga su dobijeni podaci o stanju oralnog zdravlja. Stanje tvrdih zubnih tkiva analizirano je na osnovu KEP indeksa (Klein i Palmer), stanje potpornog aparata zuba na osnovu CPITN indeksa, a stanje oralne higijene na osnovu Indeksa oralne higijene-OHI-S (Simplified Oral Hygiene Index). Način ishrane analiziran je kroz anketu o ishrani. Za analizu zloupotrebe psihoaktivnih supstanci korišćen je Drug use questionnaire (DAST-10), dok je kvalitet života mladih heroinskih zavisnika ispitivan na osnovu proširenog kartona za Oral Health Impact Profile (OHIP 49).

Strukturne promene površina oralnih tkiva analizirane su pomoću fraktalne analize. Fraktalna analiza kao metoda kojom se analizira kompleksnost strukture tkiva prvenstveno se koristila za teksturalnu analizu tkiva i dobijanje indirektnih podataka za određivanje strukturne degradacije tkiva tokom različitih patoloških procesa. Analiza

zadatih parametara obavljena je na osnovu serije intraoralnih fotografija. Tekst je dodatno ilustriran fotografijama koje prikazuju različite faze ovih postupaka.

Rezultati istraživanja su obrađeni adekvatnim statističkim testovima i prikazani su u vidu grafikona i tabela sa propratnim tekstualnim objašnjenjima. Pacijenti koji konzumiraju heroin imaju lošije oralno zdravlje, odnosno veći broj obolelih zuba i izraženija oboljenja mekih oralnih tkiva. Teksturalna i fraktalna analiza pokazale su značajnu razliku između struktura bukalne sluznice, gingive, jezika i zuba kod grupe pacijenata koji koriste heroin i zdravih ispitanika. Čak 88% ispitanika koji konzumiraju heroin ima izrazito visok stepen zavisnosti što zahteva obavezno lečenje. Loš kvalitet života je veoma izražen kod pacijenata koji su heroinski zavisnici.

Upoređujući svoje rezultate sa rezultatima drugih istraživača koji su bili dostupni, u *Diskusiji* se izlažu saznanja i činjenice koje doprinose razumevanju postavljenog problema.

Na kraju, slede *Zaključci istraživanja* koji su jasno formulisani i pružaju odgovore na postavljene ciljeve. Zaključak predstavlja rezime najvažnijih rezultata ovog istraživanja i pokazuje nastojanje da se ponude rešenja za još nerešena pitanja u oblasti istraživanja.

Literatura sadrži 106 bibliografskih jedinica relevantnih za doktorsko istraživanje.

ZAKLJUČNO MIŠLJENJE

Uvidom u dostavljeni tekst komisija je jednoglasno ocenila da doktorska disertacija dr Nine Dimitrijević „Analiza oralnog statusa mladih heroinskih zavisnika i njegov uticaj na kvalitet života” predstavlja značajan i originalan naučni doprinos u analizi oralnog stanja heroinskih zavisnika. Ova doktorska disertacija bavi se važnom problematikom kojoj je do sada posvećeno malo pažnje i pruža mogućnost za primenu naučnoistraživačkih principa u svakodnevnu stomatološku kliničku praksu. Doktorska disertacija je urađena prema svim principima naučnog istraživanja, sa dobro postavljenim ciljevima, savremenom metodologijom, adekvatno prikazanim i diskutovanim rezultatima i sa jasnim zaključcima.

Na osnovu navedenog, predlažemo Naučno-nastavnom veću Stomatološkog fakulteta Univerziteta u Bogradu da prihvati da prihvati izveštaj i oceni kao podobnu za javnu odbranu doktorsku disertaciju dr Nine Dimitrijević „Analiza oralnog statusa mladih heroinskih zavisnika i njegov uticaj na kvalitet života”.

U Beogradu, 24.04.2017.

---

doc. dr Tamara Perić,
Stomatološki fakultet Univerziteta u Beogradu

---

prof. dr Svetlana Jovanović
Stomatološki fakultet Univerziteta u Beogradu

---

prof. dr Aleksandar Damjanović
Medicinski fakultet Univerziteta u Beogradu

---

doc. dr Igor Pantić
Medicinski fakultet Univerziteta u Beogradu

---

doc. dr Dragan Ivanović
Medicinski fakultet Univerziteta u Foči